2024/2250

2024 10 10

EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJA (ES) 2024/2250

2024 m. balandžio 11 d.

su pastabomis, sudarančiomis neatskiriamą sprendimo dėl devintojo, dešimtojo ir vienuoliktojo Europos plėtros fondų 2022 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo dalį

EUROPOS PARLAMENTAS,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl devintojo, dešimtojo ir vienuoliktojo Europos plėtros fondų 2022 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 35/2018,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 99 straipsnį, 100 straipsnio trečią įtrauką ir V priedą,

— atsižvelgdamas į Vystymosi komiteto nuomonę,

— atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą (A9-0110/2024),

A. kadangi Sąjungos vystomasis bendradarbiavimas, kaip nurodyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 208–211 straipsniuose, vyksta pasauliniu mastu, apibrėžtu Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. (Darbotvarkė iki 2030 m.) ir jos Darnaus vystymosi tiksluose (DVT);

B. kadangi Sąjunga palaiko bendradarbiavimu grindžiamus santykius su daug besivystančių šalių. Jais visų pirma siekiama skatinti ekonominį, socialinį ir aplinkos vystymąsi, daugiausiai dėmesio skiriant ilgalaikiam skurdo mažinimui ir naikinimui, paramą gaunančioms šalims teikiant paramą vystymuisi ir techninę pagalbą;

C. kadangi nuo 1959 iki 2020 m. Europos plėtros fondai (EPF) teikė vystomojo bendradarbiavimo paramą Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybėms bei užjūrio šalims ir teritorijoms (UŠT); kadangi Sąjungos santykių su AKR valstybėmis ir UŠT reglamentavimo pagrindas buvo 2000 m. birželio 23 d. Kotonu 20 metų laikotarpiui pasirašytas partnerystės susitarimas (toliau – Kotonu susitarimas), vėliau laikinai pratęstas; kadangi Samoa susitarimas buvo pasirašytas 2023 m. lapkričio 15 d.;

D. kadangi vienuoliktasis EPF pasiekė galutinį etapą, nes jo laikino galiojimo sąlyga įsigaliojo 2020 m. gruodžio 31 d.; kadangi vis dėlto iki 2023 m. gruodžio 31 d. dar bus pasirašomos konkrečios sutartys dėl esamų finansavimo susitarimų, o vykdomi EPF finansuojami projektai bus toliau įgyvendinami iki jų galutinio užbaigimo;

E. kadangi 2021–2027 m. DFP vystomojo bendradarbiavimo parama AKR valstybėms įtraukta į Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę „Globali Europa“ (toliau – KVTBP „Globali Europa“), o UŠT teikiama vystomojo bendradarbiavimo parama įtraukta į Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją;

F. kadangi devintasis, dešimtasis ir vienuoliktasis EPF nebuvo įtraukti į Sąjungos bendrąjį biudžetą ir iki jų užbaigimo bus toliau įgyvendinami atskirai ir dėl jų bus teikiamos atskiros ataskaitos;

G. kadangi beveik visus EPF valdo Komisijos Tarptautinės partnerystės generalinis direktoratas (INTPA GD) ir tik nedidelę dalį (5 proc.) 2022 m. EPF išlaidų valdo Europos civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos operacijų generalinis direktoratas (ECHO GD);

H. kadangi vystomojo bendradarbiavimo srityje pereinama nuo labiau tradicinio paramos teikėjų ir gavėjų modelio prie didesnio dėmesio abipusiams interesams, apimantiems ne tik socialinius sektorius, bet ir tvarias investicijas, prekybą ir didelės pridėtinės vertės ekonomikos sektorių plėtrą, ir prie tarptautinių partneryščių siekiant spręsti pasaulines problemas; kadangi pagal SESV „Sąjungos bendradarbiavimo vystymosi labui politikos pagrindinis tikslas yra sumažinti, o ilgainiui ir panaikinti skurdą“;

I. kadangi taikydama Europos komandos metodą Sąjunga bendradarbiauja su valstybėmis narėmis vietoje, su vietos paramos gavėjais ir su kitais paramos teikėjais, siekdama apčiuopiamo poveikio ir transformacinių pokyčių šalyse partnerėse;

Biudžeto vykdymas

1. pažymi, kad 2022 m. 10-ojo ir 11-ojo EPF finansinį įgyvendinimą (individualūs įsipareigojimai – 853 mln. EUR ir mokėjimai – 2 386 mln. EUR) lėmė Tarybos sprendimas (ES) 2022/1223 ([1]) dėl pakartotinio 600 mln. EUR 10-ojo ir 11-ojo EPF panaikintų lėšų panaudojimo;

2. atkreipia dėmesį į Tarybos sprendimą skirti 600 mln. EUR panaikintų lėšų, likusių vykdant iš 10-ojo ir 11-ojo EPF finansuojamus projektus, siekiant finansuoti veiksmus, kuriais sprendžiami klausimai, susiję su apsirūpinimo maistu saugumo krize ir ekonominiu sukrėtimu Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybėse Rusijai pradėjus agresijos karą prieš Ukrainą; mano, kad, atsižvelgiant į ypač sunkią apsirūpinimo maistu padėtį AKR valstybėse, šias lėšas reikia papildyti tinkamomis priemonėmis siekiant didinti vietos bendruomenių savarankiškumą maisto srityje;

3. pažymi, kad 2022 m. EPF įgyvendinimas padėjo gerinti vandens ir sanitarijos paslaugas, prieigą prie elektros energijos, galimybę gauti teisinę pagalbą, apsirūpinimo maistu saugumą ir mitybą, aplinkos apsaugą, klimato kaitos švelninimo strategijas ir natūralias ekosistemas, sveikatą, švietimą ir verslumą ir (arba) įsidarbinimo galimybes;

4. atkreipia dėmesį į tai, kad EPF sudaro 33,2 proc. INTPA GD portfelio, kalbant apie 2022 m. mokėjimus, – jie sudarė 2 452 mln. EUR (t. y. 98,08 proc. metinio tikslo); pažymi, kad Europos investicijų banko (EIB) mokėjimai sudarė 461 mln. EUR; atkreipia dėmesį į tai, kad 2020 m. gruodžio 31 d. baigus galioti vienuoliktojo EPF laikino galiojimo sąlygai, 2022 m. nebuvo naujų įsipareigojimų, išskyrus įsipareigojimus dėl lėšų, susidariusių pakartotinai panaudojus 10-ojo ir 11-ojo EPF rezervą pagal Sprendimą (ES) 2022/1223, specialiosioms priemonėms, skirtoms Sąjunga reagavimui į apsirūpinimo maistu saugumo krizę ir ekonominį sukrėtimą Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybėse; pažymi, kad EIB su AKR investicine priemone susiję mokėjimai sudarė 400 mln. EUR;

5. pabrėžia Europos komandos požiūrio svarbą Sąjungos pagalbos veiksmingumui ir matomumui ir palankiai vertina Komisijos iniciatyvą stiprinti koordinavimą su valstybėmis narėmis ir kuo geriau pasinaudoti jų turima patirtimi šalyse partnerėse, užtikrinant stipresnę Europą pasaulyje; atkreipia dėmesį į regionines Europos komandos iniciatyvas, skirtas Vidužemio jūros vakarų regiono migracijos maršrutui, jų valdymo grupę sudaro tiek Kaimynystės politikos ir plėtros derybų (NEAR) GD, tiek INTPA GD atstovai, užtikrinantys veiksmų nuoseklumą ir optimalų finansinių išteklių naudojimą;

6. pažymi, kad 60 proc. sutarčių pagal vienuoliktąjį EPF įvykdytos ir kad Komisija 2024 m. turėtų užbaigti 9-ojo EPF uždarymo procesą; atkreipia dėmesį į pažangą, padarytą užbaigiant 10-ąjį EPF, pagal kurį įvykdyta 95,2 proc. sutarčių;

7. atkreipia dėmesį į INTPA GD pastangas sumažinti seną išankstinį finansavimą, nustatant 40 proc. tikslą, ir senus nepanaudotus įsipareigojimus, nustatant 35 proc. tikslą; pažymi, kad INTPA GD tikslą viršijo seną išankstinį EPF finansavimą sumažinęs 54,31 proc. ir 52,51 proc. tiek senų nepanaudotų EPF įsipareigojimų srityje, tiek visoje savo atsakomybės srityje; pažymi, kad dėl nepanaudotų įsipareigojimų jis pasiekė 35 proc. EPF tikslą (36,83 proc.);

8. vis dėlto nurodo, kad, remiantis Europos Audito Rūmų (toliau – Audito Rūmai) ataskaita, INTPA GD pagrindiniu veiklos rezultatų rodikliu (PVRR), susijusiu su seno išankstinio finansavimo mažinimu, neatsižvelgiama į metų, kuriais kiekviena išankstinio finansavimo operacija liko neužbaigta, skaičių, todėl Audito Rūmai mano, kad šio PVRR pasiekimas neatspindėjo sunkumų, su kuriais susidurta tvirtinant senesnes išankstinio finansavimo operacijas, kurių dalis liko nebaigtos iki 12 metų; atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymą, kad dėl vis ilgiau neapmokamų sąskaitų faktūrų ir nebaigto išankstinio finansavimo, kuris liko nepatvirtintas iki 12 metų, dauguma šių senų išankstinio finansavimo sumų yra susijusios su bylinėjimosi atvejais; ragina Komisiją toliau teikti ataskaitas Parlamentui apie šiuos bylinėjimosi atvejus, kaip jau buvo padaryta atsižvelgiant į Parlamento rekomendaciją Nr. 2015/PAR/0463; be to, pažymi, kad, siekdama sumažinti seną išankstinį finansavimą ir spręsti vis ilgiau neapmokamų sąskaitų faktūrų problemą, Komisija jau įdiegė metinę kontrolę, pagal kurią 93 proc. EPF mokėjimų 2022 m. atlikta laiku, naudoja portfelio valdymo suvestinę (atnaujintą 2023 m. spalio mėn.), kad darbuotojai galėtų stebėti, kiek ilgai nepanaudojamos išankstinio finansavimo lėšos, ir imasi tolesnių veiksmų, susijusių su ilgą laiką neapmokamomis sąskaitomis faktūromis, taip pat ji imasi papildomų veiksmų, įskaitant *ad hoc* kampanijas, seminarus ir gaires;

9. pažymi, kad INTPA GD pasiekė savo tikslą turėti ne daugiau kaip 13 proc. senų baigusių galioti EPF sutarčių; pažymi, kad jis pasiekė 10,56 proc. įvertį EPF atveju ir 8,39 proc. rezultatą Sąjungos bendrojo biudžeto atveju;

10. pažymi, kad EPF neįvykdytų įsipareigojimų suma 2022 m. siekė 12,6 proc., arba 8 250 mln. EUR;

([1]) 2022 m. liepos 12 d. Tarybos sprendimas (ES) 2022/1223 dėl lėšų, nepanaudotų vykdant iš 10-ojo ir 11-ojo Europos plėtros fondų finansuojamus projektus, paskirstymo siekiant finansuoti veiksmus, kuriais sprendžiami klausimai, susiję su aprūpinimo maistu saugumo krize ir ekonominiu sukrėtimu Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) šalyse Rusijai pradėjus agresijos karą prieš Ukrainą (OL L 188, 2022 7 15, p. 147).

Veiklos poveikis finansinėse ataskaitose

11. pažymi, kad išankstinis finansavimas sumažintas 239 mln. EUR daugiausia dėl to, kad buvo išmokėta mažiau avansų dėl sumažėjusio pasirašytų sutarčių skaičiaus (2021 m. – 2 118 mln. EUR, palyginti su 853 mln. EUR 2022 m.), ir kad grynieji pinigai ir jų ekvivalentai dėl sumažėjusio išankstinio finansavimo ir kitų mokėjimų atitinkamai padidėjo 34 mln. EUR;

12. atkreipia dėmesį į sukauptų sąnaudų padidėjimą 123 mln. EUR dėl to, kad metų pabaigoje padaugėjo neužbaigtų vykdyti sutarčių, pagal kurias iki metų pabaigos nebuvo patvirtinta jokių prašymų padengti išlaidas, taigi išlaidas reikėjo apskaičiuoti;

13. be to, atkreipia dėmesį į bendrą veiklos sąnaudų sumažėjimą 74 mln. EUR daugiausia dėl patikos fondų likvidavimo, nes dėl to sumažėjo įnašai, reikalingi jų išlaidoms padengti, taip pat į tai, kad išlaidos, susijusios su skubia pagalba, padidėjo, nes panaikintos 10-ojo ir 11-ojo EPF lėšos buvo pakartotinai panaudotos neigiamam karo Ukrainoje poveikiui šalinti;

14. pabrėžia, kad kalbant apie Jungtinės Karalystės išstojimo iš Sąjungos poveikį, Audito Rūmai padarė išvadą, kad nėra jokio finansinio poveikio, apie kurį reikėtų pranešti 2022 m. EPF finansinėse ataskaitose ir kad EPF finansinės ataskaitos 2022 m. gruodžio 31 d. teisingai atspindi išstojimo proceso būklę tą dieną;

Finansinių ataskaitų patikimumas

15. pažymi, kad 9-ojo EPF (2000–2007 m.) biudžetas buvo tik 13,8 mlrd. EUR, 10-ojo EPF (2008–2013 m.) – beveik padvigubėjo iki 22,7 mlrd. EUR, o 11-ojo EPF biudžete numatyta didelė 30,5 mlrd. EUR suma, įskaitant 29,1 mlrd. EUR, skirtų AKR valstybėms, 0,4 mlrd. EUR – UŠT ir 1 mlrd. EUR – administracinėms išlaidoms;

16. atkreipia dėmesį į Komisijos 2021 m. spalio mėn. paskelbtą pranešimą dėl 8-ojo EPF uždarymo; pažymi, kad 2022 finansinių metų EPF metinėse finansinėse ataskaitose Komisija nurodė, kad visa 8-ojo EPF veikla buvo užbaigta ir visos sutartys bei finansiniai sprendimai EPF finansinėse ataskaitose buvo užbaigti, o likę neįvykdyti vykdomieji raštai sumoms susigrąžinti buvo perkelti į 9-ąjį EPF; tačiau pažymi, kad finansinė informacija apie 8-ąjį EPF vis dar buvo įtraukta į finansines ataskaitas, o 2022 m. kai kurie 8-ojo EPF likučiai vis dar galiojo; pažymi, kad 8-ojo EPF veikla buvo užbaigta kaip numatyta 2021 m., ir kad dėl įgyvendinamų vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti 8-ojo EPF apskaita dar nevisiškai baigta;

17. atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmai savo metinėje ataskaitoje dėl 2022 finansinių metų veiklos, finansuotos pagal devintąjį, dešimtąjį ir vienuoliktąjį EPF, padarė išvadą, kad finansinėse ataskaitose visais reikšmingais aspektais pateikta teisinga informacija apie EPF finansinę būklę 2022 m. gruodžio 31 d. ir apie tą dieną pasibaigusiais finansiniais metais jų atliktų operacijų rezultatus bei pinigų srautus, taip pat grynojo turto pokyčius, vadovaujantis Tarybos reglamento (ES) 2018/1877 ([2]) (EPF finansinis reglamentas) nuostatomis ir laikantis viešojo sektoriaus apskaitos standartų;

Finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumas ir tvarkingumas

18. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų nuomonę, kurioje nurodoma, kad 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių metų finansinėse ataskaitose nurodytos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos;

19. pažymi, kad Europos plėtros fondų (EPF) įgyvendinimas susijęs su šalimis, kurios susiduria su didėjančiu klimato kaitos poveikiu, biologinės įvairovės nykimu bei maisto stygiumi ir kurias silpnina COVID pandemijos padariniai, nepagrįstas ir neišprovokuotas Rusijos agresijos karas Ukrainoje, taip pat didėjanti skola, naujos ir užmirštos humanitarinės krizės ir konfliktai, dėl kurių didėja nelygybė ir skurdas; todėl primygtinai reikalauja, kad vykdant likusius EPF projektus daugiausia dėmesio būtų skiriama darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo pažangai; pakartoja, kad saugumas, abipusiai naudingos partnerystės ir tarptautinis bendradarbiavimas yra pagrindinės sąlygos pasauliui daryti pažangą siekiant DVT iki 2030 m. ir vėliau;

20. pakartoja susirūpinimą dėl daugelio galimų priežasčių, dėl kurių viena po kitos buvo pateiktos neigiamos Audito Rūmų nuomonės dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo, nes 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose patvirtintos išlaidos yra reikšmingai paveiktos klaidų; taip pat pažymi, kad EPF įgyvendinimo aplinkybės yra rizikingos, sudėtingos ir sparčiai kintančios, pasižyminčios didele įvairove geografinės sklaidos, įgyvendinančiųjų subjektų ir šalių partnerių bei pagalbos teikimo metodų požiūriu;

([2]) 2018 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamentas (ES) 2018/1877 dėl 11-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento, panaikinantis Reglamentą (ES) 2015/323 (OL L 307, 2018 12 3, p. 1).

21. atkreipia dėmesį į tai, kad audituodami operacijų tvarkingumą Audito Rūmai patikrino 140 operacijų imtį, kuri yra reprezentatyvi visų EPF išlaidų rūšių atžvilgiu; taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad ją sudarė 27 operacijos, susijusios su Skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondu, 98 operacijos, kurioms leidimą suteikė 20 ES delegacijų ([3]), ir 15 mokėjimų, kuriuos patvirtino Komisijos būstinė;

22. su susirūpinimu pažymi, kad iš 140 išnagrinėtų operacijų 57 operacijose (40,7 proc.) buvo klaidų, palyginti su 54 (38,8 proc.) tokio paties skaičiaus operacijų klaidomis 2021 m.; be to, pabrėžia, kad Audito Rūmai kiekybiškai įvertino 48 klaidas (2021 m. – 43), kuriomis remdamiesi apskaičiavo, kad 2022 finansiniais metais klaidų lygis yra 7,1 proc. (2021 m. – 4,6 proc.);

23. su susirūpinimu pažymi, kad pagal klaidų tipologiją įvertintas klaidų lygis 2022 finansiniais metais, susijęs su nepatirtomis išlaidomis, buvo 51 proc. (2021 m. – 14,9 proc.), su netinkamomis finansuoti išlaidomis – 24 proc. (2021 m. – 38,6 proc.), su šiurkščiu viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimu – 16 proc. (2021 m. – 14,6 proc.), su esminių patvirtinamųjų dokumentų nebuvimu – 7 proc. (2021 m. – 23,3 proc.), o su kitų rūšių klaidomis – 2 proc. (2021 m. – 8,6 proc.); atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymą, kad dauguma klaidų, kurių būtų buvę galima išvengti, yra susijusios su perteklinių patvirtinimu (nepatirtos išlaidos), kuris atsiranda dėl nepakankamo įgyvendinančiųjų partnerių pagal netiesioginio valdymo principą teikiamų finansinių ataskaitų ir nedaro poveikio projektų įgyvendinimui;

24. atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymą, kad 2022 m. maždaug 50 proc. susumuotų klaidų buvo susijusios su perteklinių patvirtinimu, t. y. praktika, kai nepatirtos išlaidos įtraukiamos į finansines ataskaitas kaip patirtos išlaidos, todėl yra laikinos, nes po galutinio patvirtinimo jų nebeliks; be to, atkreipia dėmesį į veiksmus, kurių ėmėsi Komisija, kad būtų lengviau nustatyti patirtas išlaidas, ir ragina Komisiją informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie šių veiksmų poveikį;

25. pažymi, kad 2022 m. INTPA GD vykdoma *ex ante* kontrolė užkirto kelią apmokėti bendrą 167,94 mln. EUR netinkamų finansuoti išlaidų sumą, t. y. 2,91 proc. visos sąskaitose faktūrose nurodytos sumos ir viršija INTPA GD šiam rodikliui nustatytą lyginamąją normą (2 proc.) bei yra daugiau nei 2021 m. rezultatas (2,62 proc.); ragina Komisiją toliau tobulinti kontrolės sistemas;

26. yra susirūpinęs dėl to, kad Benino EPF nacionalinis leidimus suteikiantis pareigūnas šiurkščiai pažeisdamas viešųjų pirkimų taisykles konsultacinei įmonei skyrė sutartį, kurios tikslas – sustiprinti pilietinės visuomenės aktyvumą šalyje; su susirūpinimu pažymi, kad, Komisijos teigimu, Vertinimo komitetas pasinaudojo savo diskrecija ir pritaikė skaičiavimo metodą, kuris procedūros metu nebuvo pakankamai dokumentuotas; atkreipia dėmesį į veiksmus, kurių ėmėsi Komisija, siekdama pašalinti šioje delegacijoje nustatytus trūkumus ir išvengti panašių problemų kitose delegacijose; pažymi, kad klaidų lygis ES delegacijoje Benine sudarė apie 30 proc. visų klaidų ir kad, jei jos nebūtų įtrauktos, bendras klaidų lygis būtų maždaug 4,7 proc., o ne 7,1 proc.; primena, kad skaidrumas ir atskaitomybė yra labai svarbūs NVO, kurios raginamos veikti visapusiškai laikantis Sąjungos finansinių taisyklių ir vertybių, ypač valdant Sąjungos lėšas, ir pabrėžia, kad reikėtų remti NVO, ypač veikiančias trečiosiose šalyse, joms nustatant kontrolės ir stebėsenos sistemas; primena, kad NVO taikoma tokio paties lygio kontrolė ir tyrimai kaip ir visiems kitiems Sąjungos lėšų gavėjams;

27. su susirūpinimu pažymi, kad įvertintas klaidų lygis sistemingai viršija reikšmingumo ribą (2 proc.); su susirūpinimu pažymi, kad, palyginti su 2021 finansiniais metais, įvertintas klaidų lygis padidėjo 2,5 proc., palyginti su 0,8 proc. padidėjimu 2020–2021 finansiniais metais;

28. pažymi, kad 2022 m. Komisija išdavė 333 vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti dėl 293 sutarčių, kurių bendra vertė – 62,92 mln. EUR;

Stebėsenos ir patikinimo sistemų skaidrumas ir veiksmingumas

29. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabą, kad 2022 m. Komisija ir jos įgyvendinantieji partneriai padarė daugiau klaidų operacijose, susijusiose su programų sąmatomis ir dotacijomis ir susitarimais dėl įnašo bei įgaliojimo susitarimais su paramą gaunančiomis šalimis, tarptautinėmis organizacijomis bei valstybių narių agentūromis, nei su kitais paramos būdais (pavyzdžiui, darbų, prekių ir paslaugų sutartimis) susijusiose operacijose; papildomai pažymi, kad iš 99 tokios rūšies Audito Rūmų tikrintų operacijų 46 operacijose buvo kiekybiškai įvertinamų klaidų, ir tai sudarė 86 proc. įvertinto klaidų lygio; pažymi, kad INTPA GD šiuo metu peržiūri savo kontrolės strategiją, įskaitant ataskaitų teikimo reikalavimus, ir nagrinėja galimas taisomąsias priemones; prašo Komisijos informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie persvarstytą kontrolės strategiją;

([3]) Beninas, Botsvana, Burkina Fasas, Džibutis, Etiopija, Fidžis, Gabonas, San Tomė ir Prinsipė, Bisau Gvinėja, Haitis, Dramblio Kaulo Krantas, Liberija, Madagaskaras, Malavis, Nigerija, Tanzanija, Gambija, Togas, Uganda ir Zimbabvė.

30. remdamasis Audito Rūmų ataskaita, pažymi, kad 23 kiekybiškai įvertinamų klaidų atvejų ir penkiais kiekybiškai neįvertinamų klaidų atvejais Komisija turėjo pakankamai informacijos, kad išvengtų klaidų arba jas nustatytų ir ištaisytų prieš patvirtindama išlaidas; be to, pažymi, kad, Audito Rūmų vertinimu, jei Komisija būtų tinkamai pasinaudojusi visa turima informacija, įvertintas klaidų lygis būtų buvęs 5,5 procentinio punkto mažesnis, palyginti su 2,4 procentinio punkto mažesniu lygiu 2021 m.; atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymą, kad dauguma klaidų, kurių būtų buvę galima išvengti, padarytos dėl nepakankamo įgyvendinančiųjų partnerių pagal netiesioginio valdymo principą teikiamų finansinių ataskaitų; atkreipia dėmesį į Komisijos įsipareigojimą peržiūrėti savo kontrolės strategiją, įskaitant ataskaitų teikimo reikalavimus, ir ragina Komisiją nurodyti taisomąsias priemones, kurių imtasi;

31. pažymi, kad remiantis Audito Rūmų ataskaita, buvo atliktas 22 operacijų, kuriose buvo kiekybiškai įvertinamų klaidų ir kurios sudarė 2,3 procentinio punkto įvertinto klaidų lygio, auditas arba išlaidų patikrinimas; be to, pažymi, kad INTPA GD kontrolės sistema yra pagrįsta *ex ante* patikromis ir kad pagal audito ir (arba) patikros ataskaitose pateiktą informaciją, apibūdinančią faktiškai atliktą darbą, Audito Rūmai negalėjo įvertinti, ar klaidos galėjo būti aptiktos ir ištaisytos per šias *ex ante* patikras, nes ataskaitos neapima 100 proc. ataskaitose nurodytų išlaidų, be to, jose nepateikiama pakankamai informacijos, kad būtų galima patvirtinti, jog elementai, kuriuose Audito Rūmai nustatė klaidų, buvo įtraukti į *ex ante* patikras; atsižvelgdamas į tai pažymi, kad Komisija reguliariai atnaujina išlaidų patikrinimų technines užduotis, kad ataskaitos būtų išsamesnės ir aiškesnės; ragina Komisiją biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją informuoti apie padarytus patobulinimus;

32. pabrėžia, kad Audito Rūmai nustatė dvi išlaidų sritis, kuriose dėl konkrečių mokėjimo sąlygų operacijų klaidų tikimybė yra mažesnė: a) parama biudžetui ir b) tarptautinių organizacijų su kitais paramos teikėjais įgyvendinami projektai, kuriems taikomas sąlyginis metodas; pažymi, kad 2022 m. Audito Rūmai atliko tarptautinių organizacijų valdomų dviejų paramos biudžetui operacijų ir aštuonių projektų, kuriems taikomas sąlyginis metodas, auditą;

33. pabrėžia vietos įgyvendinančiųjų partnerių vaidmenį ir poreikį užtikrinti jiems paramą ir gebėjimų stiprinimą; pažymi, kad palaipsniui užbaigus EPF projektus reikėtų išlaikyti vietos praktinę patirtį, kaip dirbti su Sąjungos lėšomis, tam, kad ji būtų panaudota projektams pagal Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę (KVTBP) „Globali Europa“; pabrėžia, kad Sąjungos projektai turėtų būti vertinami, stebimi ir apie juos turėtų būti teikiamos ataskaitos, siekiant nustatyti jų veiksmingumą ir išvengti nenumatyto neigiamo poveikio;

34. yra susirūpinęs dėl to, kad, kaip ir ankstesniais metais, kai kurios tarptautinės organizacijos suteikė tik ribotą prieigą prie dokumentų (pvz., tik skaityti skirtu formatu), o tai trukdė planuoti ir vykdyti ir Audito Rūmų auditą bei kontroliuoti jo kokybę ir dėl to buvo vėluojama; pažymi, kad kontrolės klausimai buvo keletą kartų aptarti su JT subjektais ir Pasaulio banku, be kita ko, bendrų techninių orientacinių grupių posėdžiuose ir ES ir JT finansinio ir administracinio pagrindų susitarimo (FAFA) darbo grupėje, ir kad buvo sudarytos bendros techninės grupės, kuriose reguliariai svarstomi audito ir kontrolės klausimai; be to, pažymi, kad Komisija bendradarbiauja su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis ir suintensyvino komunikaciją su jomis Audito Rūmų galimybės susipažinti su dokumentais klausimu; ragina Komisiją šiuo požiūriu dėti daugiau pastangų;

35. pažymi, kad INTPA GD vienuoliktajame likutinio klaidų lygio (LKL) tyrime, kurį 2022 m. jo vardu atliko išorės rangovas, apskaičiuota, kad bendras LKL yra mažesnis nei Komisijos septintais metais iš eilės nustatyta 2 proc. reikšmingumo ribinė vertė: 1,15 proc. (2021 m. – 1,14 proc.);

36. pabrėžia, kad, Audito Rūmų vertinimu, LKL tyrimas nėra patikinimo užduotis arba auditas ir yra pagrįstas INTPA GD pateikta LKL metodika ir vadovu; pažymi, kad INTPA GD patikslino, jog LKL tyrimas turėtų būti pagrindinis likutinių klaidų apskaičiuoto finansinio poveikio rodiklis, t. y. juo vertinamas tinkamas vidaus kontrolės sistemos veikimas ir taip parodomi Komisijos taisomieji pajėgumai; pabrėžia, kad, kaip ir ankstesniais metais, Audito Rūmai tyrime rado apribojimų; pažymi, kad Audito Rūmai, vertindami 2022 m. LKL tyrime naudotą skaičiavimo metodą, laikėsi nuomonės, kad LKL buvo įvertintas nepakankamai ir kad, Audito Rūmams atlikus skaičiavimus, buvo gautas 1,35 proc. LKL; be to, atkreipia dėmesį į Audito Rūmų nuomonę, kaip ir ankstesniais metais, kad LKL metodika leidžia rangovui visiškai pasikliauti INTPA GD valdymo patikrų rezultatais ir kad pasikliovimas kitų auditorių darbu prieštarauja LKL tyrimo tikslui;

37. pažymi, kad nuo 2018 m. INTPA GD gerokai sumažino išlygų apimtį (t. y. išlaidų, kurioms jos taikomos, dalį) metinėse veiklos ataskaitose ir kad, panašiai, 2022 m. metinėse veiklos ataskaitose nėra jokių išlygų; pažymi, kad Audito Rūmai mano, jog tai, kad 2022 m. metinėje veiklos ataskaitoje nepateikta išlygų, yra nepagrįsta, ir laikosi nuomonės, kad tai iš dalies susiję su LKL tyrimo ribotumu; atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymą, kad išlygų nebuvimas pateisinamas tuo, kad jos centrinės tarnybos tinkamai įgyvendino LKL metodiką ir nurodymus;

38. pažymi, kad, INTPA GD vertinimu, visa su rizika susijusi suma atliekant mokėjimą yra 83,3 mln. EUR (1,4 proc. 2022 m. išlaidų), o visa su rizika susijusi suma užbaigiant programą yra 71,7 mln. EUR; taip pat pažymi, kad, INTPA GD vertinimu, 11,6 mln. EUR (19 proc.) su rizika susijusi mokėjimų suma atliekant patikras vėlesniais metais bus pataisyta (ši suma žinoma kaip taisomoji geba);

39. pažymi, kad INTPA GD 2022 m. veiksmų planas, skirtas nustatytiems kontrolės trūkumams ir didelei rizikai šalinti, apima tolesnių veiksmų, susijusių su Audito Rūmų ir (arba) LKL tyrime nustatytais faktais, tobulinimą ir kad 2022 m. rugsėjo mėn. buvo priimtas naujos redakcijos LKL vadovas bei metodika, siekiant spręsti ankstesnėse Audito Rūmų pastabose iškeltus klausimus; atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymą, kad iš dalies pakeistomis taisyklėmis išvengiama pernelyg didelio kliovimosi ankstesniu kontrolės darbu, nes dabar reikalaujama, kad pasikliovimo išankstinės kontrolės darbu atvejai būtų stebimi atsižvelgiant į istorinius vidurkius; be to, pažymi, kad Komisija visiškai įgyvendino 2020 m. metinėje ataskaitoje pateiktą Audito Rūmų rekomendaciją nustatyti LKL tyrimo rangovo pareigas savo darbo metu pranešti Komisijai apie bet kokį įtariamą Sąjungos biudžetui kenkiantį sukčiavimą; vis dėlto apgailestauja, kad Komisija nepritaria 2022 m. Audito Rūmų metinėje ataskaitoje pateiktai rekomendacijai tobulinti LKL metodiką ir tikrinti, ar ji tinkamai taikoma, nes ji nemato būtinybės keisti LKL tyrime naudojamos didelės vertės elementų ekstrapoliacijos metodikos;

Sukčiavimo prevencija, nustatymas ir ištaisymas

40. pažymi, kad nuo 2014 m. INTPA GD rengia ir įgyvendina savo kovos su sukčiavimu strategiją, pagrįstą Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) pateikta metodika, ir kad strategija nuo įsigaliojimo buvo tris kartus atnaujinta; atkreipia dėmesį į tai, kad INTPA GD nusprendė atidėti savo kovos su sukčiavimu strategijos laikotarpio vidurio vertinimą (iš pradžių planuotą atlikti 2022 m.), nes vyksta kelios Vidaus audito tarnybos, Audito Rūmų ir OLAF vadovaujamos audito ir atnaujinimo procedūroms; be to, pažymi, kad INTPA GD įgyvendino 90 proc. prie strategijos pridedamo veiksmų plano ir kad visi veiksmai buvo įgyvendinti iki paskelbtų terminų, išskyrus tai, kad kartu su OLAF neišnagrinėjo galimybės Komisijos vidaus tinkle išplatinti nuasmenintus sukčiavimo atvejų pavyzdžius, tai buvo padaryta 2023 m.;

41. pažymi, kad INTPA GD taip pat prisidėjo prie Komisijos kovos su sukčiavimu strategijos ir ėmėsi tolesnių veiksmų pagal OLAF 2018–2022 m. paskelbtas finansines rekomendacijas: užbaigta įgyvendinti tik 24 proc. finansinių rekomendacijų, o tolesnių veiksmų imtasi dėl 76 proc. finansinių rekomendacijų; palankiai vertina 2022 m. pasiektus rezultatus, pvz., įsigaliojusias naujas vidaus gaires dėl su sukčiavimu susijusios informacijos tvarkymo, sustiprintą INTPA GD kovos su sukčiavimu tinklo skyrimo sistemą, pradėtus išorės informavimo veiksmus, skirtus INTPA GD įgyvendinantiesiems partneriams ir paramos gavėjams, nuolat atnaujinamus visus vidaus tinklalapius, vadovus bei duomenų bazes, taip pat metinį pranešimą visiems darbuotojams apie profesinės etikos standartus, sukčiavimo prevenciją bei nustatymą ir informacijos atskleidimo taisykles;

42. pažymi, kad 2022 m. pabaigoje INTPA GD buvo informuotas apie 24 vykdomus tyrimus ir OLAF jį informavo apie 6 tyrimų, dėl kurių buvo pateikta finansinių ir (arba) administracinių rekomendacijų, ir 7 tyrimų be rekomendacijų užbaigimą ir 2 bylų perdavimą Europos prokuratūrai; pažymi, kad INTPA GD sistemingai perdavė OLAF visus įtariamo sukčiavimo ar pažeidimų atvejus ir kruopščiai laikėsi visų finansinių rekomendacijų, apie kurias pranešė OLAF;

43. pažymi, kad pirmasis prioritetinis INTPA GD kovos su sukčiavimu strategijos 2021–2024 m. tikslas yra didinti vidaus ir išorės informuotumą su sukčiavimu susijusiais klausimais, be kita ko, pasitelkiant mokymo galimybes; tačiau apgailestauja, kad Audito Rūmai atlikdami vertinimą nustatė, jog keturiose delegacijose nerengiami mokymai sukčiavimo prevencijos tema (darbuotojai per pastaruosius 5 metus sukčiavimo prevencijos mokymuose nedalyvavo);

44. palankiai vertina tai, kad INTPA GD optimizavo ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemos, kaip sankcijų už sukčiavimą priemonės, naudojimą ir sustiprino kovos su sukčiavimu priemones, susijusias su parama biudžetui;

Sąjungos parama biudžetui

45. pažymi, kad 2022 m. pagal EPF atlikti paramos biudžetui mokėjimai sudarė 105,2 mln. EUR;

46. pažymi, kad, palyginti, 2022 m. Ukraina valdo trečią pagal dydį paramos biudžetui portfelį, pagal kurį vykdoma beveik 800 mln. EUR vertės veikla;

47. atkreipia dėmesį į tai, kad per pastaruosius 3 metus ES parama biudžetui apėmė iš viso 6 mlrd. EUR mokėjimus – 3 mlrd. EUR 2020 m., 1,2 mlrd. EUR 2021 m. ir 1,8 mlrd. EUR 2022 m.; be to, pažymi, kad parama biudžetui sudarė 15 proc. Europos Komisijos mokėjimų pagal Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę „Globali Europa“ (KVTBP „Globali Europa“), Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (IPA III), Sprendimą dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją, arba pagal ankstesnes priemones;

48. pažymi, kad 2022 m. Europos kaimynystės priemonėje dalyvaujančios šalys tapo didžiausiomis paramos biudžetui gavėjomis (38 proc.), po jų sekė Užsacharo Afrika (24 proc.), Azija (18 proc.), Vakarų Balkanai (8 proc.), Lotynų Amerika (6 proc.), Karibai (2 proc.), užjūrio šalys ir teritorijos (2 proc.) ir Ramiojo vandenyno regionas (2 proc.), ir kad pagal sutarties rūšį sektorių reformų vykdymo sutartys, kurių vertė sudaro 74 proc. portfelio, nusveria valstybės ir atsparumo stiprinimo sutartis ir DVT sutartis, kurioms atitinkamai tenka 24,5 proc. ir 1,5 proc. portfelio;

49. primena, kad Audito Rūmų tvarkingumo auditas ([4]) negali apimti to, kas vyksta po to, kai Komisija išmoka paramą biudžetui ją gaunančiai šaliai, kadangi tuomet šios lėšos sujungiamos su tos šalies nuosavais biudžeto ištekliais;

50. pažymi, kad 2022 m. didžiausi EPF mokėjimų gavėjai buvo Mozambikas, Sudanas ir Kongo Demokratinė Respublika, o didžiausią finansavimą gavę sektoriai buvo vyriausybė ir pilietinė visuomenė, žemės ūkis, energetika ir socialinė infrastruktūra bei paslaugos; pažymi, kad EPF įgyvendinimas susijęs su šalimis, kurios susiduria su didėjančiu klimato kaitos poveikiu, biologinės įvairovės nykimu bei maisto stygiumi ir kurias silpnina didėjanti skola, naujos ir užmirštos humanitarinės krizės ir konfliktai, dėl kurių didėja nelygybė ir skurdas; ragina užtikrinti, kad EPF būtų nustatytos sąlygos, susijusios su žmogaus teisių pažeidimų įrodymais, taip pat patikrinimais siekiant išvengti korupcijos ir mokesčių slėpimo;

51. ragina griežčiau koordinuoti Komisijos, EIVT ir ES delegacijų veiklą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos diskusijoms ir bendradarbiavimui su atitinkamais subjektais vietoje, siekiant nustatyti projektus, geriausiai atitinkančius vystymosi veiksmingumo tikslus;

52. pažymi, kad vietos ir nevyriausybiniai subjektai turi geras galimybes teikti Sąjungos pagalbą žmonėms, kuriems jos reikia, ypač atokiose vietovėse; pabrėžia, kad aktyvesnis Sąjungos bendradarbiavimas su šiomis organizacijomis galėtų paspartinti vystomojo bendradarbiavimo veiksmingumą;

Tolesni veiksmai, susiję su 2021 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimu

53. atsižvelgdamas į Komisijos tolesnių veiksmų, susijusių su 2021 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimu, ataskaitą pažymi, kad vyksta išorės veiksmų kontrolės skaitmeninimas, siekiant patvirtinti institucinę praktiką ir priemones, ir kad būsimas perėjimas prie institucinio e. audito sudarys sąlygas sistemingesnei ir integruotai audito ir patikrinimų metu nustatytų faktų stebėsenai ir taip padės užtikrinti labiau holistinį tolesnių veiksmų procesą;

54. pažymi, kad 2023 m. vėl pradėti rengti bendri mokymai su JT darbuotojais ir kad Komisija susitarė su JT įsteigti bendras technines grupes, kurios reguliariai aptartų audito ir kontrolės klausimus, ir kad Komisija toliau imsis veiksmų siekdama rasti praktinius ir ilgalaikius šių klausimų sprendimus;

55. pažymi, kad 2022 m. INTPA GD įvertino veiksmų išlaidų patikrinimų, įgyvendintų 20-ies visame pasaulyje veikiančių tarptautinių organizacijų, kurių audito užduočių valdymas yra centralizuotas, sisteminius rezultatus ir kad 2023 m. sausio mėn. pasidalijo nustatytais faktais su atitinkamais centrinės būstinės ir delegacijų darbuotojais, taip pat pasiūlė rizikos mažinimo priemones;

56. pažymi, kad Komisija ir jos institucijos partnerės (įskaitant vystymosi finansų įstaigas ir vystymosi agentūras) aktyviai bendradarbiauja su vietos privačiojo sektoriaus organizacijomis, kad aptartų sunkumus ir galimybes sukurti geresnes sąlygas gauti finansavimą taikant finansines priemones, pvz., mišriąsias finansavimo operacijas, ir kad politinis dialogas vyksta bendradarbiaujant su šalimis partnerėmis per ES delegacijas ir nacionalinius investicijų forumus; pabrėžia privačiojo sektoriaus sutelkimo svarbą siekiant panaikinti vystymosi finansavimo trūkumą ir pasiekti DVT;

57. palankiai vertina strategiją „Global Gateway“ kaip suderintą Sąjungos atsaką į pasaulinius iššūkius; laikosi nuomonės, kad naujų geostrateginių iššūkių laikotarpiu Sąjungos užsienio ir saugumo politikos ir vystomojo bendradarbiavimo subjektai turi geriau koordinuoti veiksmus, kad padidintų Sąjungos dalyvavimą ir matomumą visame pasaulyje, investuodami į materialiąją ir nematerialiąją infrastruktūrą, kuri sukuria nacionalinę vertę šalyse partnerėse, bendradarbiaujant su privačiuoju sektoriumi ir vystymosi finansavimo institucijomis, laikantis DVT;

58. primena, kad pasaulinės krizės lėmė ir padidino nelygybę tiek šalyse, tiek tarp jų, taip pakenkdamos socialinei sanglaudai, ir šiuo požiūriu palankiai vertina tai, kad parengtas nelygybės rodiklis (I-Marker), siekiant sukurti patikimą ataskaitų teikimo ir lyginamosios analizės sistemą, susijusią su visų intervencijų indėliu į nelygybės mažinimą;

59. pritaria Audito Rūmų Komisijai pateiktoms rekomendacijoms:
   a) patikrinti, ar užbaigtų EPF apskaitos likučiai yra patvirtinami laiku;
   b) užtikrinti, kad išankstinis finansavimas ir sąskaitos faktūros metinėse finansinėse ataskaitose būtų patvirtinami laiku;
   c) imtis priemonių siekiant patobulinti ES delegacijų kontrolės sistemas, skirtas išankstiniam finansavimui patvirtinti;
   d) pakartoti, kad privaloma laikytis su PVM susijusių taisyklių ir atlikti atitinkamas patikras;
   e) stiprinti *ex ante* kontrolę prieš patvirtinant išlaidas;
   f) patobulinti su LKL susijusią metodiką ir patikrinti, ar ji taikoma tinkamai.

([4]) Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 25/2019 „Paramos biudžetui duomenų kokybė. Kai kurių rodiklių ir kintamo dydžio dalių mokėjimo tikrinimo trūkumai“.